

Käytännön ideoita opiskelijoiden motivointiin ja sitouttamiseen

Luetaan yhdessä -verkosto, syysseminaari 13.10.2018

Anna Nylund, Eiran aikuislukio

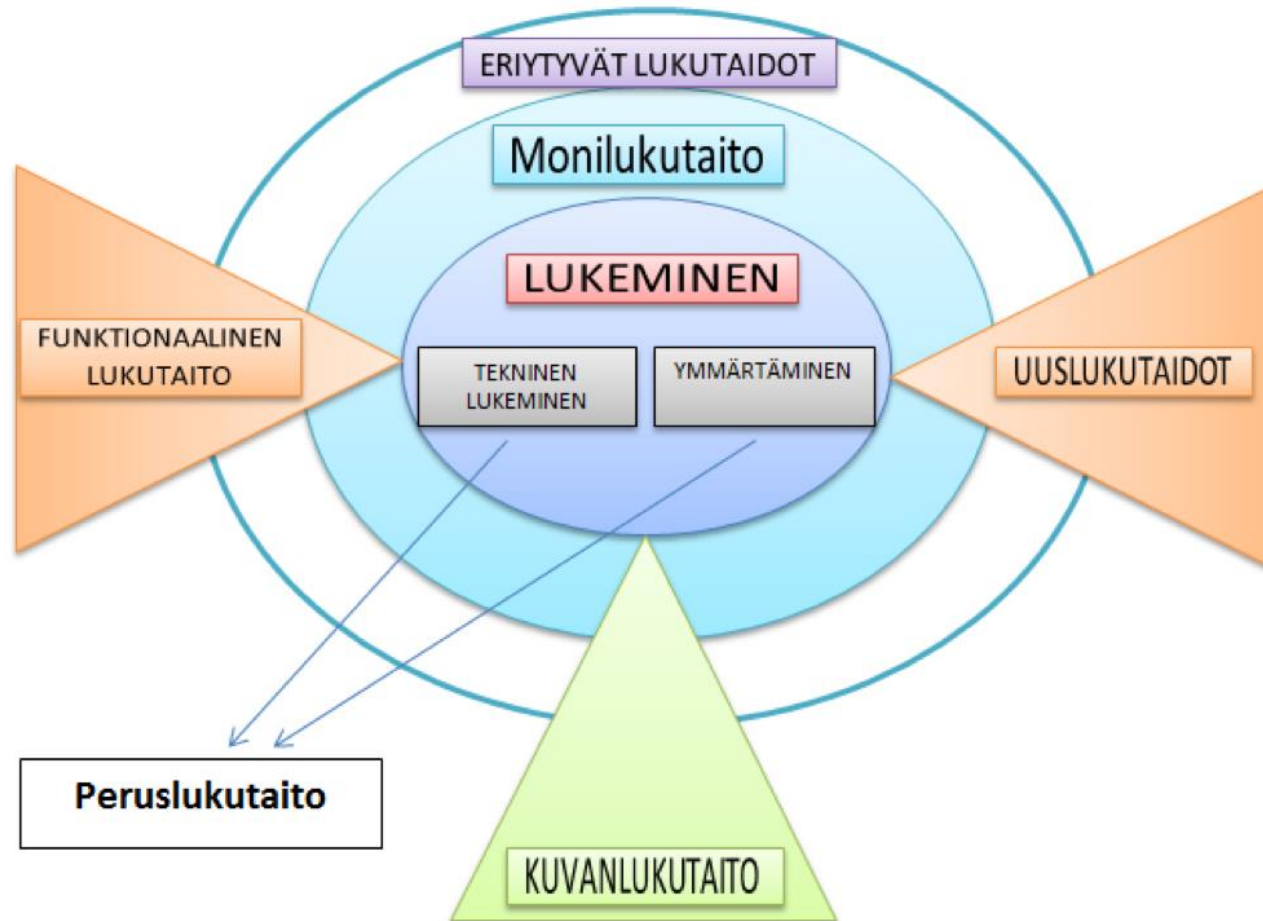
Opiskelua Eiran aikuislukiossa

Ei lukutaidottomuutta!

Lukutaidon vaihe	Vaiheelle ominaista
Suullinen taito kielessä, jolla ei ole kirjoitettua muotoa	Oppija on lähtöisin suullisen perinteen varaan rakentuvasta kulttuurista, eikä hänen äidinkielellään ole kirjoitettua muotoa tai se on kehitetty vasta äskettäin. Tällöin kirjallisten taitojen oppimisen lähtökohdat ovat erilaiset kuin muilla oppijoilla.
Alkava lukutaito	Oppija aloittaa kirjallisten taitojen opiskelun aikuisiällä mutta on lähtöisin kulttuurista, jossa kirjoitetulla kielellä on enemmän tai vähemmän vakiintunut asema. Ideaalitulanteessa luku- ja kirjoitustaito opitaan sellaisella kielellä, jonka suullinen taito on jo vahva.
Kehittyvä lukutaito	Oppijalla on teknistä luku- ja kirjoitustaitoa jollakin kirjoitusjärjestelmällä , mutta etenkin lukutaidon sujuvuus, tarkkuus, nopeus ja luetun ymmärtäminen sekä kirjoitustaidon sujuvuus ja tarkkuus kaipaavat vielä harjoitusta.
Lukutaito ei-aakkosellisella kirjoitusjärjestelmällä	Oppijalla on tekninen ja ainakin joltain osin myös funktionaalinen luku- ja kirjoitustaito sellaisella kielellä, jossa käytetään muuta kuin aakkosellista kirjoitusjärjestelmää (esim. mandariinikiina). Taito voi olla saavutettu jollakin muulla kuin oppijan äidinkielellä, esim. koulukielellä, maan valtakielellä tai muulla opitulla kielellä.
Lukutaito ei-latinlaisella kirjaimistolla	Oppijalla on tekninen ja ainakin joltain osin myös funktionaalinen luku- ja kirjoitustaito ei-latinlaisella kirjaimistolla (esim. arabia, venäjä, thai, kreikka, korea). Taito voi olla saavutettu jollakin muulla kuin oppijan äidinkielellä, esim. koulukielellä, maan valtakielellä tai muulla opitulla kielellä.
Lukutaito latinlaisella kirjaimistolla	Oppijalla on tekninen ja ainakin joltain osin myös funktionaalinen luku- ja kirjoitustaito latinlaisella kirjaimistolla (esim. suomi, englanti, ranska). Taito voi olla saavutettu jollakin muulla kuin oppijan äidinkielellä, esim. koulukielellä (esim. ranska tai hollanti monissa Afrikan maissa), maan valtakielellä tai muulla opitulla kielellä. Aiemmin hankittu luku- ja kirjoitustaito on suoraan siirrettävissä toiseen, latinlaisella kirjaimistolla kirjoitettavaan kieleen.

Lukutaidon kehät

(Lähtöruutu-projekti)

Näkökulmia luku- ja kirjoitustaidon opetukseen

- ▶ Dekoodaus ja dekodatun ymmärtäminen vain pieni osa lukutaitoa
- ▶ Lukutaito kehittyy läpi elämän, korreloi kouluvuosien kanssa, ei tule valmiiksi
- ▶ Maassaoloaika ja suomenkielisessä äänneympäristössä "kylpeminen" vaikuttavat kykyyn erottaa ja kuulla äänneitä
- ▶ Suomen äänne-kirjain -vastaavuus, ei varaa epätarkkuuteen
- ▶ Jos dekodoustaidossa paljon puutteita, energiaa ei jää merkityksen miettimiseen - vaikutus opiskeluun ja oppimiseen!

Näkökulmia luku- ja kirjoitustaidon opettamiseen

- ▶ Tekninen lukutaito on lukemisen **minimitaso**, jonka pitäisi ajan myötä ja lukukokemusten karttuessa kehittyä erilaisten medioiden **toiminnalliseksi lukutaidoksi**.
- ▶ Suomen kielessä korostuu fonologisen lukustrategian hallinta.
- ▶ Kielitaidottomalle maahanmuuttajalle hienovaraiset vokaalierot sekä vokaalien ja konsonanttien kestot ovat yhtä vieraita kuin kielen sanasto ja rakenteet (”maahanmuuttajan peruslukutaito”).
- ▶ Maahanmuuttajien lukutaito vertautuu kantaväestön lukutaitoon.

Mikä vaikuttaa motivaatioon?

- ▶ Lukutaidon oppiminen ja vahvistuminen vie aikaa.
- ▶ Edistyminen ei aina näy selkeästi -> alkuun tarvitaan ulkoisia motivaation lähteitä.
- ▶ Usko opiskelijoiden kehittymiseen
- ▶ Hyvä ilmapiiri
- ▶ Haastavat, omaan tasoon suhteutetut tehtävät
- ▶ Kuulluksi tuleminen

Ennalta esiteltävät teemat + mahdollisuus vaikuttaa

- ▶ kurssirungot
- ▶ ”Mitä toivoisit ja miksi?”

- asuminen Suomessa
- rahankäyttö/talousasiat
- harrastukset
- liikuntapalvelut
- koulujärjestelmä
- suomalaiset arvot ...

- ▶ Lukutekstien ei tarvitse olla oppikirjasta!
- ▶ vaihtoehtoiset tekstit/tehtävät

Funktionaalinen kielenopetus

- ▶ aiheet omasta arjesta ja jokapäiväisestä elämästä
- ▶ ”ulos luokasta”
- ▶ huomio pois kieliopista, keskitytään viestin välittymiseen

- ▶ KIELITIETOISUUS
- ▶ LUKUTAITOTIETOISUUS

Oppimisen näkyväksi tekeminen

- ▶ Itsearviointitaidot myös oppimisen kohteena!
- ▶ pienetkin edistysaskeleet huomataan
- ▶ välitestit, suullinen palaute
- ▶ jatkuvan arvioinnin periaate

Lukutestin osio	nopeus 2/1P/ 1PP	tarkkuus 2/1P/1PP	kestävyys 2/1P/1PP	Koodausjälki 2/1P/1PP
Maahanmuuttajan peruslukutaito Testattava lukee A2.1-tasoista tekstiä latinalaisilla kirjaimilla				
tekstitaso				
lausetaso				
sanataso				
tavutaso				
Testattava ei lue latinalaisilla kirjaimilla.				
Kommentteja:				

Sanelu 8/2016

SANELU 3. Kirjoita kuulemasi lauseet.

1. openot alkavat elokuussa.

2. Jokainen saa oman lukunjärsitan

3. k lukukausin lappu joululoman

4. aika kulun napistén

Sanelu 2/2017

1. Pinot alkavat elokuussa.

2. Jokainen saa oman lukojarjestyksen.

3. Aikakulut nopeasti.

4. Lukukausi loppu Joululomaan.

Lukemisen piirteet

Lukemisen piirteet	Testaajan huomiot
nopeus/ hitaus <ul style="list-style-type: none"> - tasainen rytmi, sopivasti taukoja - sopiva lukunopeus omaan lukutaitoon nähden	
koodausjälki <ul style="list-style-type: none"> - sahaaminen (testattava palaa takaisin jo lukemaansa äänteeseen, tavuun tai sanaan) - toistaminen (testattava aloittaa lukemisen uudelleen samasta kohdasta) - kuiskaaminen (testattava dekodaa äänteitä ja tavuja hiljaa ääneen ennen koko sanan muodostumista) - tauot	
tarkkuus/ epätarkkuus <ul style="list-style-type: none"> - kuulija ymmärtää ja saa hyvin selvää, mitä testattava lukee, vaikkei näkisikään tekstiä - onko epätarkkuus hetkittäistä vai jatkuvaa	
kestävyys <ul style="list-style-type: none"> - testattava pystyy lukemaan tekstin loppuun asti eikä suoritus heikkene loppua kohden	
MUUTA (esimerkiksi: testitilanteessa luetut testiosiot, lukusuunta, rivisiirtymät, tekstiilassa liikkuminen)	

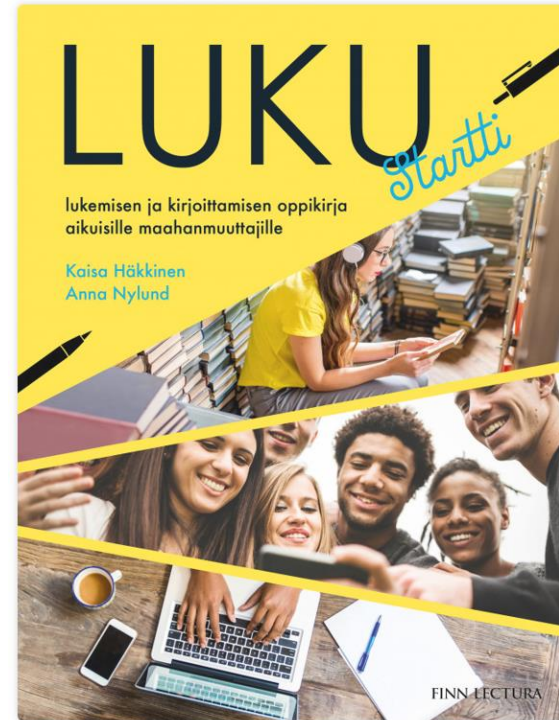

Itsearviointitaidot

- ▶ realistinen käsitys omasta luku- ja kirjoitustaidosta
- ▶ ei turhaa huonoa itsetuottamusta omaa oppimiskykyä kohtaan
- ▶ opiskelijoiden vaihtelevat koulutaustat - ei saa verrata kaveriin!
- ▶ luku- ja kirjoitustottumusten kartoittaminen keskustellen - mikä merkitys lukutaidolla on omassa arjessa?
- ▶ tavoitteena lisätä opiskelijoiden tietoisuutta luku- ja kirjoitustaidon tason vaikutuksesta opiskeluun

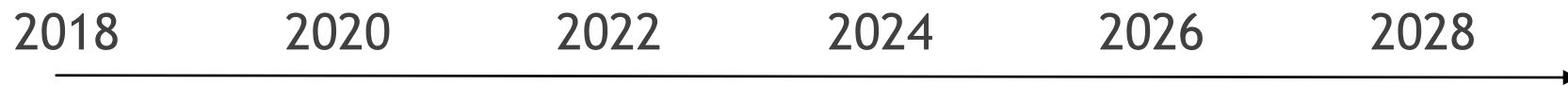
Itsearviointia

	 TOSI HYVIN	 HYVIN	 OK	 HUONOSTI	 TOSI HUONOSTI
Tulin kouluun ajoissa.					
Minulla oli kynä, kumi, vihko ja kirja mukana.					
Kuuntelin luokassa muita.					
Puhuin suomea koulussa.					
Tein kotitehtävät joka päivä.					
Harjoittelin kotona lukemista.					
Harjoittelin kotona kirjoittamista.					
Harjoittelin kotona uusia sanoja.					
Puhuin suomea koulun jälkeen ja viikonloppuisin.					
Osaan lukea a-tavut ja -sanat					
Osaan lukea i-tavut ja -sanat.					

Huomiot aktiivisuudesta

- ▶ todistukset
- ▶ muut merkinnät
- ▶ ryhmäytyminen -> vertaispalaute

- ▶ Tavoitteiden asettaminen ja keinot saavuttaa ne!

- ▶ poissaoloista ilmoittaminen

Kiitos ja onnistuneita opetushetkiä!

- ▶ Kysymyksiä tai kommentteja: anna.nylund@eira.fi